

APÁCZAI CSERE JÁNOS

MAGYAR NYELV, IRODALOM ÉS KULTÚRA NEMZETKÖZI TANTÁRGYVERSENY

Kolozsvár, 2015. május 7–10.

9–10. osztály

A tételek kidolgozására szánt idő: 3 óra

I. TÉTEL

40 pont

Az alábbi részletből kiindulva vizsgáld az emberi törekvések, magatartások példázatos jelentését Kós Károly *Varju nemzetség* című regényében! Figyelj a hősök által közvetített értékekre/értékrendekre, a cselekedeteket, döntéseket befolyásoló tényezőkre, a szereplők közt teremtődő viszonyokra és azok változásaira, valamint a metaforikus motívumokra (pl. hegy, völgy, kincs)! Értelmezésednek adj címet is!

„Csudálatos dolog, de igaz, hogy az emberek a völgyeket szeretik és nem a hegyeket. Talán mert félnek tőlük; lehet. Hogy itt fenn erdőt látnak, meg követ, meg felleget, aki az ormok körül tekereg. Hogy itt fenn erősebben zeng a zivatar. Pedig itt korábban kél a nap és későbbben nyugszik, és – közelebb az Isten. De talán éppen ezért nem szeretik a hegyeket. Egyenesen vannak fenn a házak, messze-távol egymástól az udvarok, és nagy a magánosság itt. Akik itt fenn élünk, emberrel ritkábban beszélünk. De sok mindent látunk mi. A völgyi ember minket nem láthat, de mi belelátunk a faluba, az udvarokba, a földekre és a kertekbe, belelátunk a völgyi ember életébe. Mindent látunk és sokat tudunk. De ők nem is láthatnak minket. Ők csak a nagy hegyet látják, a köveket és a gomolygó fellegeket, aki minket beborít, és hallják zúgni a szelet. De minket nem látnak. A mi dolgainkat nem tudhatják, a mi életünk nekik titok örökké. Talán azért nem is szeretnek minket a völgyi emberek; mert az ember nem szereti, ha feje felett valami ösmeretlenséget tud. És mégis, a hegyi ember örökké lefelé húzódik. Mint a vizek, mint éppen a mi vizeink is. Mert sok gyönyörűséges víz fakad a mi hegyeinkben, friss, tiszta vizek, fiatalok, örökké sietők és vidámak: a Szamosok, a Körös, a Kalota, a Sebes, az Aranyos, a Jára. És lám, elfutnak tőlünk, mind el, sebesen rohanva, zúgva, ahányan annyifelé. A sötét, hűvösen komoly erdőkből kifutnak a napos, vidám világba, amilyenek ritka szép, nyár végi napokon a Vlegyászáról látszik a föld: csupa csillogó ragyogás, meleg, égő, virágos világnak. De vissza nem tud jönni egy is. A mi embereink is olyanok, mint a vizeink, örökké lefelé nézők, örökké lefelé vágyódók. Mennek is, mindig csak mennek, húzódnak a vizek mentén lefelé a völgyi falukba, a városokba. Sokan mennek. És mint a vizek is, vissza nem tud jönni belőlük egy is, fel a hegyre. ... De lám, megtörtént egyszer, hogy egy ember a völgyből elindult fel a hegynek. Hanem az bizonyára bolond volt. Így tartja mindenki. Akkor pedig igaz is kell hogy legyen.”

II. TÉTEL

40 pont

Egyszer-kétszer, nagy ritkán, ha Varju János levetődött Monostorra, persze hogy szóba jött a fiú is. Így megtudták, hogy ifjú Bethlen István úrnál szolgál, fegyvertartó inasa az úrnak. Hol? Hát Vajdahunyadon. De Illyén is. Más esztendőben Temesvárra került, a basához. Miért? Lásson, tanuljon. István úr akarta így: török beszédet, írást tanuljon. És lám, későbben Buda várából üzent apjának. Aztán megint a hazából, Fehérvárról jött a levél. (Kós Károly: *Varju nemzetség* – részlet)

Alkoss 25-30 mondatos szöveget, amelyben Varju Gáspár a Kalotaszegen kívül eltöltött éveiről mesél feleségének! Írásodban törekedj a regényvilágnak megfelelő, korhű nyelvhasználatra!

Nyelvhelyesség, helyesírás

10 pont

Jelenlét

10 pont

Összesen

100 pont

APÁCZAI CSERE JÁNOS

MAGYAR NYELV, IRODALOM ÉS KULTÚRA NEMZETKÖZI TANTÁRGYVERSENY

Kolozsvár, 2015. május 7–10.

Javítókulcs **9–10. osztály**

I. TÉTEL

40 pont

A példázatosság kifejtése	5 pont
Érték, értékrend	5 pont
A szereplők viszonyrendszere	5 pont
Metaforikus motívumok	5 pont
Találó cím	5 pont
Egyéni olvasat, kreativitás az értelmezésben	10 pont
A megadott szövegrészlet értelmezésének beépítése	5 pont

II. TÉTEL

40 pont

A témához való igazodás	10 pont
A beszédhelyzethez való igazodás	5 pont
Eredetiség, kreativitás a témakezelésben	10 pont
A regényvilágnak megfelelő, korhű nyelvhasználat	10 pont
Szövegkohézió, a szöveg logikai rendje	5 pont

Nyelvhelyesség, helyesírás

10 pont

Jelenlét:

10 pont

Összesen

100 pont